

Stenografični zapisnik

šeste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 18. marcija 1892.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar Oton Detela. — Vlado zastopnik: c. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razum: ekscelexna knezoškof dr. Jakob Missia, grof Ervin Auersperg, Leo grof Auersperg, baron Leopold Liechtenberg, Janez Mesar, dr. Adolf Schaffer, Franc Šuklje, ekscelexna baron Schwegel, Luka Svetec. — Zapisnikar: deželni tajnik Josip Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika V. deželno-zborske seje dné 17. marcija 1892. 1.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 43. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve Velikolasko-Bloške okrajne ceste med deželne ceste.
4. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za leto 1890. (k prilogi 28.).
5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Kranjskogorskega za odpis deželnega posojila 610 gld.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Velike Lašče za podporo za zdravstvene namene.
7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji katoliškega šolskega društva na Dunaji za podporo katoliškemu učiteljskemu seminaru na Dunaji.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Trebeljem za podporo po toči poškodovanin.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji letoviškega društva na Bledu za podporo za letovišče.
10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Ignacija Gridla na Dunaji, da se mu izplača 756 gld. 36 kr. za več oddane teže železne konstrukcije pri zgradbi deželnega gledišča.
11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstev občin Črni vrh in Polhov gradec za podporo za zgradbo ceste iz Polhovagradca v Črni vrh.
12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva na Trati za uvrstitev občinske ceste od Trate do meje St. Joske občine med okrajne ceste in za podporo.
13. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva pri sv. Joštu za uvrstitev občinske ceste od Verdence do meje občine Trata med okrajne ceste in za podporo.
14. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji učiteljeve udove Ane Malensek za podaljšanje dosedanje miloščine.

Stenographischer Bericht

der sechsten Sitzung

des kranjschen Landtages

in Laibach

am 18. März 1892.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Erwin Graf Auersperg, Leo Graf Auersperg, Leopold Baron Liechtenberg, Johann Mesar, Dr. Adolf Schaffer, Franz Šuklje, Excellenz Josef Baron Schwegel, Lukas Svetec. — Schriftführer: Landessecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolls der V. Landtagsitzung vom 17. März 1892.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 43. Bericht des Landesauschusses inbetreff der Einreichung der Großlaichitz-Oblater Bezirksstraße unter die Landesstraßen.
4. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Landesanziehensfondes pro 1890 (zur Beilage 28.).
5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstraßenauschusses Kronau um Abschreibung eines Landesdarlehens von 610 fl.
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeinde Großlaichitz um Subvention zu Sanitätszwecken.
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des katholischen Schulvereines in Wien um Subvention für das katholische Lehrerseminar in Wien.
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeinde Trebelein um Unterstützung für die durch Hagelschlag Beschädigten.
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Curvereines in Velbes um Subvention für den Curort.
10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Ignaz Gridl in Wien um Vergütung von 756 fl. 36 fr. für Mehrleistungen bei der Lieferung von Eisenconstruktionen beim Baue des Landestheaters.
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeindeämter von Schwarzenberg und Billichgraz um Subvention zur Herstellung der Straße von Billichgraz nach Schwarzenberg.
12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes von Trata um Einreichung der von Trata bis zur Grenze der Gemeinde St. Jobst führenden Gemeindestraße in die Kategorie der Bezirksstraßen und um Subvention.
13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes St. Jobst um Einreichung der Gemeindestraße von Schönbrunn bis zur Grenze der Gemeinde Trata in die Kategorie der Bezirksstraßen und um Subvention.
14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Lehrerswitwe Anna Malensek um Verlängerung der bisherigen Gnabengabe.

15. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji učiteljeve udove Filomene Vidmar za podaljšanje in poveksanje miloščine.
16. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji učiteljeve sirote Marije Novak za podaljšanje dosedanje miloščine.
17. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajnega šolskega sveta okolice Ljubljanske, oziroma Helene Weber, za odgojnino njeni unukinji, učiteljevi siroti Franciški Weber.
18. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora na Vrhniki za uvrstitev ceste skozi trg Vrhniko med okrajne ceste.
19. Ustno poročilo upravnega odseka o § 5., marg. št. 1 do 12 letnega poročila deželnega odbora: «Občinske zadeve.»
20. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji posestnikov v Lahovem za preložitev ceste cez hrib Lisec in za podporo.

Seja se začne ob 10. uri dopoldne.

15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Lehrerswitwe Filomena Vidmar um Verlängerung und Erhöhung der Gnadengabe.
16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Lehrerswitwe Maria Novak um Verlängerung der bisherigen Gnadengabe.
17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksschulrathes Umgebung Laibach, respective der Helene Weber, um einen Erziehungsbeitrag für ihre Nichte, der Lehrerswitwe Francisca Weber.
18. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Bezirksstraßenausschusses Oberlaibach um Einreihung der durch Oberlaibach führenden Straße unter die Bezirksstraßen.
19. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über § 5, Marg. Nr. 1 bis 12 des Rechnungsjahresberichtes des Landesauschusses: «Gemeindeangelegenheiten.»
20. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Besitzer von Lahovo um die Straßenumlegung über den Berg Lijec und um Unterstützung.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr Vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo. Prosim gospoda zapisnikarja, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika V. deželno-zborske seje dné 17. marcija 1892. l.**1. Lesung des Protokolls der V. Landtags-Sitzung vom 17. März 1892.****Tajnik Pfeifer:**

(bere zapisnik V. seje v slovenskem jeziku — liest das Protokoll der V. Sitzung in slovenischer Sprache).

Deželni glavar:

Prosim, želi kdo kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.****Deželni glavar:**

Gospod deželni predsednik želi besede.

K. k. Landespräsident Baron Winkler:

Ich habe mir das Wort erbeten, um dem hohen Hause die Mittheilung zu machen, daß ich heute von dem hohen k. k. Handelsministerium einen Erlaß erhielt, mit welchem der Rest des Operates der Eisenbahnbegehungs-Commission, betreffend die Strecke Laibach-Gottsche der Unterkrainer Bahnen, herabgelangt ist.

Dieses Operat hat die Genehmigung erhalten und es wurde zugleich die Baubewilligung erteilt; es kann somit nunmehr zur Vergebung der betreffenden Arbeiten geschritten werden.

(Živahno odobravanje. — Lebhafter Beifall.)

Deželni glavar:

Izročam sledeče peticije:

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaji prosi podpore.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Dr. Košenina Peter prosi svote 65 gld. za takso III. medicinskega rigorozna.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Vošnjak izroča prošnjo posojilnice v Krškem za podporo 100 gld. za snovanje novih posojilnic na Dolenjskem in 150 gld. za ustanovitev centralne posojilnice.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec ces. svetnik Murnik izroča prošnjo glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani za podporo v prosep kmetijstva.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Tavčar izroča prošnjo dramatičnega društva v Ljubljani za podporo.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Dalje mi je bila izročena interpelacija, ter prosim gospoda zapisnikarja, da jo prečita.

Tajnik Pfeifer:

(bere: — liest:)

«Interpelacija

do visoke c. kr. vlade v Ljubljani.

Z ukazom z dne 10. januarija 1889, št. 21.599 ex 1888, je pravosodno ministerstvo naložilo sodiščem, koja izdajajo tudi slovenska rešila, da imajo, če si dajo napraviti nov pečat, take pečate naročiti z dvojezičnimi napisi.

Ta pravosodni ministerski ukaz dostavil se je tudi predsedstvu c. kr. deželnemu sodišču v Ljubljani. Tukajšnji dnevnik pisal je, da se omenjenemu predsedstvu niti vredno ni videlo, da bi bilo zgoraj navedeni ukaz pravosodnega ministerstva intimovalo podrejenim okrajnim sodiščem, in da se je pri sodiščih, kjer se izdajajo slovenska rešila, vzlic omenjenemu ministerskemu ukazu napravilo novih pečatov z golimi nemškimi napisi.

Ker je predsedstvo deželnemu sodišču na ta javna očitavanja molčalo, vsojajo si podpisani staviti visoki ces. kr. deželni vladi sledeča vprašanja:

1.) Je li res, da predsedstvo c. kr. deželnemu sodišču v Ljubljani ni intimovalo pravosodnega ministerstva ukaza z dne 10. januarija 1889, št. 21.599 l. 1888, podrejenim okrajnim sodiščem?

2.) Je li res, da se je pri sodiščih, kjer se izdajajo slovenska rešila, v nasprotju z omenjenim pravosodno-ministerskim ukazom napravilo sodnih pečatov z nemškimi napisi?

In če je vse to res,

3.) hoče li c. kr. deželna vlada o ti renitenci položnega urada obvestiti c. kr. pravosodno ministerstvo, da bode le-to v prihodnje svojim ukazom pridobilo si veljavo pri predsedstvu c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani.

V Ljubljani 18. marcija 1892.

Dr. Ivan Tavčar

Povše

Lenarčič

Pakiž

dr. vitez Bleiweis

V. Ogorelec

Dragoš

Iv. Hribar

Jos. Lenarčič

Hinko Kavčič

V. Pfeifer

Klun

Žitnik.»

Deželni glavar:

Izročam to interpelacijo gospodu deželnemu predsedniku.

Dalje naznanjam, da sta gospoda poslanca Šuklje in grof Leo Auersperg zaradi bolezni zadržana udeležiti se seje, in da se je tudi njega ekscelenca gospod baron Schwegel opravičil, da je zadržan, udeležiti se današnjega zborovanja.

Prestopimo k 3. točki dnevnega reda, to je:

3. Priloga 43. Poročilo deželnega odbora glede uvrstitve Velikolaško-Bloške okrajne ceste med deželne ceste.

3. Beilage 43. Bericht des Landesauschusses inbetreff der Einreihung der Großlaßitz-Oblater Bezirksstraße unter die Landesstraßen.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Točka 4. dnevnega reda je:

4. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za leto 1890. (k prilogi 28.).

4. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Landesanlehensfonds pro 1890 (zur Beilage 28.).

Poročevalec Hribar:

Visoki deželni zbor! Predno prestopim k poročilu o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za leto 1890., naj mi bode dovoljenih nekoliko pojasnil. Računski sklep sam ni sestavljen tako, da bi visoka zbornica mogla imeti popolen pregled o vsem denarnem gibanju pri deželnem posojilnem zakladu, kajti ta računski sklep je po naročilu, katerega je svoje dni visoki deželni zbor dal deželnemu odboru, sestavljen tako, da sta v njem zapopadena dva računa, namreč pravi račun novega posojilnega zaklada in račun stare zemljiške odveze. Bolje bi bilo, če bi se bilo takrat sklenilo, da se ima vsak račun posebej voditi, ker bi bila potem stvar bolj pregledna. Tako bi bil leta 1895. ali 1896. izginil račun stare zemljiške odveze in vodil bi se bil samo račun posojilnega zaklada. In tako bi na računu posojilnega zaklada bil pregled denarnega gibanja pri tem zakladu in bi bil v končni bilanci izkazan oni znesek, kateri ima preostajati koncem leta od neamortizovanega novega posojila. Ker je visoki deželni zbor sam dal tako navodilo deželnemu računovodstvu, razume se samo po sebi, da knjigovodstva ne more zadeti nobena krivda, da v računskem sklepu nimamo tistega pregleda, katerega bi bilo želeli.

Dalje usojam si opozarjati na to, da je razkaz skupne imovine sestavljen nepravilno, in sicer, ker je knjigovodstvo deželnega odbora koj od začetka napra-

vilo veliko pomoto. Skupilo za vse prodane obligacije imelo se je vplačati deželnemu zakladu. Mestu tega pa, da bi se bile prodale vse obligacije, prodalo se jih je za 150.000 gld. manje. Teh 150.000 gld. je torej tudi spadalo k deželnemu zakladu, zaračunili so se pa pri deželnem posojilnem zakladu in vsled tega vidimo, da je za leto 1890. dolg deželnega posojilnega zaklada izkazan z večjim zneskom nego leta 1889. To je napaka, katera se pa da pojasniti s tem, da smo prejšnjega leta imeli 4% obligacij deželnega posojila pri tem zakladu še za 78.900 gld., leta 1890. pa le za 8500 gld., da se je torej veliko obligacij prodalo in od todi premoženje zmanjšalo. Če bi se bilo vseh 150.000 gld. vknjižilo koj s početka pri deželnem zakladu, kar bi bilo jedino pravilno, potem bi se ta anomalija ne bila prikazala. Sicer pa moram opozoriti visoko zbornico, da se bode stvar v računskem sklepu za leto 1891. popolnoma poravnala, tako da bodedo potem imeli pred seboj pravi računski pregled in pravi izkaz končnega dolga.

Omeniti je še potrebno, da je deželno računovodstvo pri dveh naslovih, in sicer pri naslovu II. na strani 2., priloge 28., med rednimi prihodki in pri naslovu III. na isti strani napravilo napako, da ni ločilo, kateri dohodki spadajo k II. in kateri k III. naslovu. Vsled tega vidimo, da je koncem leta 1890. pri obrestih od aktivnih obligacij in vrednostnih papirjev aktivnega zaklada bilo zastalih 2220 gld. Od teh obresti pa je bilo leta 1889. zaračunjenih 774 gld. 9 kr. k III. naslovu in leta 1890. 225 gld. 77½ kr., torej skupaj 999 gld. 86½ kr. Treba je torej, da se ta dva računa popravita in da se v bodoče ti prihodki pravilno zaračunijo. V tem smislu bodem stavil tudi predlog.

Sedaj prehajam k poročilu samemu.

Prihodki za leto 1890. so znašali, če se primerja pokritje za to leto s proračunjenim pokritjem v ordinariji za 36.847 gld. 67½ kr. več, in sicer zaradi tega, ker se je pri prvih treh naslovih prejelo manj za 4715 gld. 82½ kr., pri IV. naslovu pa več za 41.563 gld. 50 kr. Proračunjeno je bilo, da se bode obligacij prodalo le za 25.000 gld., prodalo se jih je pa faktično za 66.563 gld. 50 kr.

Pri izdatkih na 4. strani priloge 28. je znašala potreščina nasproti proračunu v ordinariji več za 46 gld. 36 kr., in sicer zaradi tega, ker se je pri raznih troških in pri režijskih troških za deželne komisije manj izdalo, nego je bilo proračunjeno, za lokalne komisije pa več za 865 gld. 10 kr. Ti višji troški se tičejo lokalne komisije v Radovljici in bodo o svojem času povrnjeni deželnemu zakladu.

Ako prestopam k faktičnim prihodkom, nimam v poglavitnem omeniti ničesar. Pri naslovu II. je bilo prejetih 4432 gld., ostalo pa je koncem leta še zastankov v znesku 2220 gld., in sem pojasnil že v uvodu, na kak način in iz česa so nastali ti zastanki. Že leta 1891. je bilo vplačanih 818 gld. in ko se napaka popravi takó, kakor sem poprej omenil, vidno je, da bode do leta 1892. na dolgu ostalo k večjemu še kakih 400 gld.

Pri naslovu III., pri «drugih dohodkih», imam omeniti, da se je tu prejelo 248 gld. 17 $\frac{1}{2}$ kr., in sicer deloma za skartovani papir stare zemljiške odveze, deloma pa za poravnalne obresti v znesku 225 gld. 77 kr., katere ravno spadajo k naslovu II. in so le po pomoti zaračunjene v naslovu III. Pri naslovu IV. gledé povračila nimam storiti druge opazke, nego da se je prejelo 66.563 gld. 50 kr. za prodane obligacije, kakor sem že poprej omenil.

Pri izvanrednih prihodkih se je prejelo pri naslovu V. na dokladah k direktnim davkom za zemljiščno odvezo 586 gld. 33 kr., ostalo je pa koncem leta 1890. na dolgu še 1469 gld. 56 $\frac{1}{2}$ kr. Od tega zastanka je leta 1891. bilo plačanih 561 gld. 29 $\frac{1}{2}$ kr. leta 1892. pa nad 35 gld., tako da je ostalo okroglo še 800 do 900 gld. na dolgu, ki se bodo s časom tirjali v tej meri, kakor zastanki davkov. Pri naslovu VI. in VII. nimam omeniti družega, ko da se nasproti VII. naslovu nahaja pod naslovom IX. troškov znesek 56.523 gld. 66 kr., kateri se je deželnemu zakladu izplačal kot preostanek deželnega posojilnega zaklada.

O prehajalnih prihodkih nimam napraviti nikakoršne posebne opombe.

Prehajajoč k troškom, in sicer rednim, nimam pri prvih dveh naslovih omeniti ničesar in istotako tudi ne pri III. naslovu. Pri IV. naslovu, pri «raznih troških», bi samo omenil, da so to troški, ki so se izdali za objave po časnikih, za dečka, ki je srečke vlekel in potem upravnina, ki se mora vsled pogodbe plačati «Unionbanki» na Dunaji od izžrebanih obligacij. Pri naslovu V. se je izdalo: a) za deželno komisijo 3047 gld. 95 kr. in b) za lokalne komisije 1724 gld. 15 kr.

Pri izrednih troških imam omeniti, da se je pri naslovu VI. ad 1 po žrebanji obligacij izdalo 6583 gld. 50 kr. in da je 8106 gld. ostalo zastanka. Teh 8106 gld. tiče se izžrebanih obligacij stare zemljiške odveze. Pri pobotanju glavnice v gotovini se je izdalo 2135 gld. 52 $\frac{1}{2}$ kr., in sicer občini Krški za desetino in prepisnino, ker se o svojem času ni oglasila za obligacije zemljiške odveze. Tukaj je deželno knjigovodstvo napravilo precejšno računsko napako, ker faktično tu ni bilo nobene potrebščine za leto 1890., temveč je bilo le zastanka pričetkom leta 1890. 2949 gld. 62 $\frac{1}{2}$ kr., znesek 2135 gld. 52 $\frac{1}{2}$ kr. pa se je izdal na račun tega zastanka. Visoki deželni zbor bode ravno pri razkazu imovine na 6. strani med dolgovi pod točko 7. in 8. našel, da je tam zaračunjenih v desetini 477 gld. 57 $\frac{1}{2}$ kr. in v prepisnini 336 gld. 52 $\frac{1}{2}$ kr., torej skupaj 814 gld. 10 kr. zastankov, katerih v računskem sklepu med troški ni izkazanih. Vidno je, da je to napaka v računu in zato je potreba, ta zastanek koncem leta 1890. v znesku 814 gld. 10 kr., ki se nahaja v razkazu imovine med dolgovi, postaviti med troške pod točko 2. naslova VI. V tem zmislu je finančni odsek popravil računski sklep in bode v svojih predlogih deželnemu odboru naročil, naj zaukaže deželnemu knjigovodstvu, da v prihodnje vpisuje vse postavke pravilno pri naslovih, h katerim spadajo.

Pri točki 3. poglavja VI. nimam omeniti ničesar.

Pri poglavju VII. izplačalo se je upravičencem 183 gld. 26 kr., zastalo pa je 37.135 gld. 15 $\frac{1}{2}$ kr.

Ves ta veliki zastanek se tiče nevzdignjenih obresti stare zemljiške odveze. Leta 1895. bode večina teh zastankov zastarela in potem se bode odpisala, tako da bode leta 1896. račun čist.

Pri raznih troških nimam omeniti ničesar, istotako ne pri poglavju IX., ker sem stvar že poprej pojasnil, in tudi ne pri prehajalnih troških. S tem je računski sklep deželnega posojilnega zaklada obrazložen, in ker sem o razkazu imovine govoril že poprej, mi sedaj ne preostaje družega, ko da stavim v imenu finančnega odseka sledeča predloga:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«1.) Računski sklep deželnega posojilnega zaklada za l. 1890.

s pokritjem	259.633 gld. 55 $\frac{1}{2}$ kr.	
in potrebščinami	277.429 » 84 »	
ter z dohodki: dejanskimi	266.867 » 27 »	
v zastankih koncem leta	12.565 » 26 »	
tedaj vkup	279.432 » 53 »	
in izdatki: dejanskimi	299.141 » 37 »	
v zastankih koncem leta	50.362 » 63 »	
tedaj vkup	349.504 » — »	

končno izkaz imovine:

z aktivni	21.065 » 26 »
in pasivi	3.964.562 » 13 »
se odobri.	

2.) Deželnemu odboru se naroča, naj

a) zaukaže deželnemu računovodstvu, da v bodoče pravilno vpisuje vse računске postavke pri naslovih in podnaslovih, h katerim spadajo, in

b) da se odpiše pri naslovu II. v dohodkih od zastankov koncem leta 1890. oni znesek, ki je bil v tem in v predidajočih letih vplačan in po pomoti zaračunjen pri naslovu III.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, mislim, da glasujemo o obeh predlogih skupno?

(Prirtjuje se. — Zustimmung.)

Prosim torej gospode, ki pritrdé obeina predlogoma finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Oba predloga obveljata. — Beide Anträge werden angenommen.)

Daljna točka dnevnega reda je:

5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Kranjskogorskega za odpis deželnega posojila 610 gld.

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die
Petition des Bezirksstrassenausschusses von Kronau
um Abschreibung eines Landesdarlehens von 610 fl.

Poročevalec vit. dr. Bleiweis-Trsteniški:

Visoki deželni zbor! Okrajni cestni odbor Kranjskogorski je predložil prošnjo, da bi se mu odpisal dolžni posojilni znesek 610 gld., katero svoto ima plačati vsako leto v 10 obrokih do leta 1897.

Ta okrajni cestni odbor je po sklepu visokega deželnega zbora leta 1886. vsled vremenskih neizgod, katere so takrat celo dolino gorenjske Save poškodovale, dobil subvencije 8600 gld. Od teh 8600 gld. mu je deželni odbor po sklepu deželnega zbora izplačal 2500 gld. kot podporo, ostalih 6100 gld. pa ima odplačevati okrajni cestni odbor v 10 obrokih. Dosedaj je plačeval leta 1887., 1888., 1889. in 1890. obroke po 610 gld., koncem leta 1891. pa se je obrnil do visokega deželnega zbora s prošnjo, da naj bi se mu obrok, katerega ima plačati, v tem letu izbrisal, ker so v tem letu okraj zopet zadele hude neizgode, ne le, da je Sava zopet izstopila in svet preplavila, temveč tudi ker je vas Radeče dvakrat pogorela.

Finančni odsek je pripoznal, da je prebivalstvo v onem okraji res v veliki bedi, vendar pa se ni mogel strinjati z mislijo, da bi mogel nasvetovati visokemu zboru, naj se od posojila odpiše kaka svota, ker se drži principa, da je pač dolžnost deželnega zbora, v takih prilikah občine ali okraje podpirati, da se pa nikakor ne sme odpisavati takih posojil, ker bi bil to pravi humbug in bi vsaka občina najprej prosila za posojilo, potem pa prišla s prošnjo, naj se dolg odpiše. Zaradi tega finančni odsek ne more predlagati odpisa onih 610 gld. Pač pa je bil mnenja, da z ozirom na prej omenjeno bedo ondotnega prebivalstva okrajni cestni odbor ne bode mogel takoj plačati tiste svote in zato bodem predlagal v imenu finančnega odseka, da se mu podaljša rok za jedno leto. Zadnji obrok bi se moral plačati leta 1897., finančni odsek pa predlaga, da naj se poplača šele leta 1898., stavljam torej sledeči predlog:

«Visoki deželni zbor ne dovoli odpisa dolžnega posojilnega zneska 610 gld., katerega bi moral okrajni cestni odbor v Kranjski Gori vrniti deželni blagajnici koncem leta 1891. Podaljšajo se pa z ozirom na neugodne razmere ondotnega prebivalstva v preteklem letu predpisani obroki odplačevanja za eno leto.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka dnevnega reda je:

6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Velike Lašče za podporo za zdravstvene namene.

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die
Petition der Gemeinde Großlaßitz um Subvention
zu Sanitätszwecken.

Poročevalec vit. dr. Bleiweis-Trsteniški:

Visoki deželni zbor! Občina Velike Lašče kupila si je leta 1889. hišo za 2150 gld. Hiša je precej prostorna in občina hoče v njej dve sobi urediti za bolnike in hiralee, potem pa v hiši nastaniti občinsko pisarno in nekoliko prostora tudi odrediti za gasilne naprave in za občinski zapor. Tedaj bode ta hiša služila raznim namenom. Občina sama je majhna, šteje le nekaj nad 500 prebivalcev ter plačuje že več let 20% doklado in torej ni mogla iz lastnega premoženja dati za nakup hiše potrebne svote. Prosila je pa deželni odbor, da ji dovoli posojilo 2000 gld., katero bi se amortizovalo v 20 letih. Deželni odbor je dovolil to posojilo, ki se je realizovalo in tedaj ima občina to hišo in hoče, kar je hvale in posnemanja vredno, ustanoviti malo občinsko bolnico in hiralnico.

Z ozirom na to, da smo tudi že drugim občinam za taka podjetja dali nekoliko podpore in ker je občina res majhna in nezmožna, da bi si sama oskrbovala tak zavod, mislim je finančni odsek, da je podpore vredna in zato je stavljam v imenu finančnega odseka predlog:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Občini Velikolaški nakloni se za napravo občinske bolnišnice svota 300 gld. iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Točka 7. se glasi:

7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji katoliškega šolskega društva na Dunaji za podporo katoliškemu učiteljskemu seminaru na Dunaji.

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die
Petition des katholischen Schulvereines in Wien um
Subvention für das katholische Lehrerseminar in Wien.

Berichterstatter Ritter von Langer:

Ich habe die Ehre, im Namen des Finanzausschusses über eine Petition des katholischen Schulvereines für Oesterreich in Wien an den hohen kais. Landtag um

Gewährung einer Subvention zu referiren. Das Gesuch in seinem Eingange lautet (bere — liest):

«Die ergebenst gefertigte Centralleitung des unter dem hohen Protectorate Sr. Excellenz des hochwürdigsten Herrn Bischofs von St. Pölten Dr. Matthäus Binder stehenden katholischen Schulvereines für Oesterreich beehrt sich hiermit, eine hohe Landesvertretung um gütige Gewährung einer Subvention für das katholische Lehrerseminar in Wien-Währing abermals zu ersuchen und zum Behufe näherer Orientirung ihres Wirkens und ihrer Ziele ein Exemplar des vorjährigen Rechenschaftsberichtes und der Statuten beizuschließen. Da jedoch der Rechenschaftsbericht des eben abgelaufenen Jahres statutengemäß erst nach der im Frühjahr stattfindenden Generalversammlung zur Ausgabe gelangen wird, so wolle ein hoher Landtag die nachstehenden Daten als für den gegenwärtigen Stand des Vereines maßgebend und für die obige Bitte als Begründung anerkennen und würdigen.»

Der Bericht, auf welchen eingangs des Gesuches sich bezogen wird, liegt vor; es ist ein Rechenschaftsbericht und am Schlusse desselben ein Cassenbericht. Wie der katholische Schulverein für Oesterreich diesen Bericht als Begründung für sein Gesuch hinstellen kann, ist mir ganz unklar, denn der Cassenbericht beweist, daß die finanzielle Situation des katholischen Schulvereines in Wien eine sehr günstige ist. Der Cassenbericht schließt mit einem Saldo von 11.513 fl. 19 $\frac{1}{2}$ kr., außerdem weist er ein Vermögen aus von 17.370 fl. Nominale in Obligationen, worunter auch sogenannte schwere Papiere vorkommen, zum Beispiel Nordbahn-Prioritäten, so daß der Courswert des Vermögens ein bedeutend höherer ist. Nun sind die einzelnen Posten in diesem Berichte nicht hoch hinaufgeschraubt, zum Beispiel belaufen sich die Mitgliederbeiträge auf 10.841 fl. 19 kr., die Anzahl der Mitglieder beträgt 17.410, demgemäß werden diese mit sehr geringen Beiträgen in Anspruch genommen. Es erweisen sich ferner die Unternehmungen des Vereines, so die Herausgabe der «Christlichen Familie», die Herausgabe des Vereinskaltenders als lucrativ, ebenso ist das Erträgnis der Festveranstaltungen ein lucratives, während sich die Unterstützung und die Gründung von katholischen Schulen als Ausgaben des Vereines hinstellen. Der Verein hat bisher zwei Schulen gegründet, und zwar eine im I. und eine im II. Bezirke in Wien, welche 12.000 fl. kosten und andererseits aber rund 7300 fl. eintragen. Weiter hat der katholische Schulverein für Oesterreich im vorigen Jahre ein Seminar in Währing zu bauen angefangen und aus Anlaß des Baues dieses Lehrerseminars stellt er die vorliegende Bitte.

Nun würde ich glauben, daß der katholische Schulverein, wenn er zum Baue des Seminars höhere Bezüge braucht, sich vor allem nicht an den krainischen Landtag, sondern an seine Mitglieder, die ohnehin in sehr geringem Maße belastet sind, zu wenden hätte, indem von 17.000 Mitgliedern nur 10.000 fl. gezahlt werden. Daß der Vermögensstand des Vereines ein günstiger ist, bezeugt der Rechenschaftsbericht auch an einer andern Stelle, die ich vorzulesen die Ehre haben werde, bevor ich jedoch dies thue, möchte ich darauf hinweisen, daß der Verein folgendermaßen organisiert ist:

Jedes Mitglied des Vereines muß einer Pfarrgruppe angehören und diese Pfarrgruppe bildet das zweite Glied,

welches mit der Centralleitung in Correspondenz steht. Diese Pfarrgruppen beschränken sich hauptsächlich auf Niederösterreich. Demnach handelt es sich um einen Verein, der Schulen in Niederösterreich gründet und unterstützt, dessen Pfarrgruppen sich in Niederösterreich befinden und der mit Krain in keinerlei Verbindung steht. Ich will damit dem Vereine durchaus keinen Vorwurf machen, aber Thatsache ist es, daß der Verein in Krain keine einzige Pfarrgruppe aufweist. Wie bereits erwähnt, steht der Verein in einer finanziell günstigen Lage, hat außerdem mit Krain keinerlei Verbindung und anerkennt seine günstige Lage mit folgenden Worten des Rechenschaftsberichtes (bere — liest):

«Zum Schlusse des Rechenschaftsberichtes, auf welchen der Cassenbericht folgt, können wir aus letzterem die erfreuliche Thatsache constatiren, daß auch das finanzielle Ergebnis des abgelaufenen Vereinsjahres ein höchst günstiges genannt werden darf. Es betrugen zum Beispiel die Einnahmen an Mitgliederbeiträgen und Spenden im Jahre 1889 13.876 fl. 92 kr., während sie im Jahre 1890 auf 28.076 fl. 52 kr. stiegen, daher aus diesen beiden Posten allein schon eine Einnahmesteigerung von 14.199 fl. 60 kr. zu verzeichnen ist. Aber auch bei den anderen Unternehmungen des Vereines, als der Herausgabe der «Christlichen Familie» und des katholischen Schulvereinskaltenders, sind gegen die Vorjahre finanzielle Erfolge zu verzeichnen, und während in den früheren Jahren die Einnahmen für die «Christliche Familie» gegen die Kosten derselben zurückblieben, ist in dem abgelaufenen Jahre ein wenn auch bescheidener Reingewinn von 248 fl. 32 kr. vorhanden. Durch den raschen Abfuß der ganzen Auflage des Schulvereinskaltenders (10.000 Exemplare) ist es auch hier möglich geworden, einen Reingewinn zu Gunsten des Vereines zu erzielen. Die erhöhte Schülerzahl in der I. Vereinschule im I. Bezirke brachte es mit sich, daß zur Erhaltung dieser Schule die Vereinsmittel weit weniger in Anspruch genommen werden mußten, als in den Vorjahren. Es zeigt sich somit auf allen Gebieten der Vereinsthätigkeit auch mit Bezug auf das finanzielle Moment ein erfreulicher Aufschwung unseres Vereines, der seit der Gründung, das ist seit 6. Mai 1886 bis zum 22. April 1891, also in kaum fünf Jahren, nicht weniger als 184.119 fl. 87 kr. an Einnahmen und 172.916 fl. 57 kr. an Ausgaben buchmäßig nachweist.»

Wahrlich ein bereicherter Beweis für die Größe und Wirksamkeit des Vereines. Dieser Verein, dessen Lage eine durchaus günstige ist, richtet nun an den krainischen Landtag die Bitte um eine Subvention. Jedenfalls dürfte der krainische Landtag im Rufe stehen, daß Bitten um Subventionen und Remunerationen, auch wenn sie unbegründet sind, angenommen werden, so daß mancher, der eine Petition stellt, über die günstige Erledigung seines Gesuches überrascht sein dürfte. Um dem katholischen Schulvereine eine solche Ueberraschung nicht zu machen, bitte ich, die erbetene Subvention nicht zu gewähren, sondern das Gesuch abzulehnen, weshalb ich conform dem Beschlusse des Ausschusses den Antrag stelle:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Dem Gesuche des katholischen Schulvereines für Oesterreich um eine Subvention wird keine Folge gegeben.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim torej gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Točka 8. dnevnega reda je:

8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Trebeljevem za podporo po toči poškodovanim.
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeinde Trebelen um Unterstützung für die durch Hagelschlag Beschädigten.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Občinski in župnijski urad v Štangi obrnila sta se s prošnjo do visokega deželnega zbora, v kateri naznanjata, da je lanskega leta v vaseh Veliki in Mali Štangi, na Račiči, v Dragovskem, na Širman-skem hribu in v Poljanah (Štangarskih) toča pobila vse pridelke, kakor ajdo, koruzo, fižol, proso, zelje in repo, in da je škoda bila jako velika, katera prebivalce tembolj tare, ker tudi zadnja leta ni bilo dobre letine. Končno prosita, da bi se morda dala primerna podpora onim, ki si ne morejo semena ajde kupiti.

Finančni odsek je mnenja, da spadajo take prošnje prav za prav v področje deželnega odbora, kateremu visoki deželni zbor itak dovoljuje potrebni kredit za take namene in z ozirom na to nasvetujem:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja župnijskega urada v Štangi in občinskega urada v Trebeljevem izroča se deželnemu odboru v primerno rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 9. točki dnevnega reda, to je:

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji letoviškega društva na Bledu za podporo za letovišče.
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Curvereines in Beldeš um Subvention für den Curort.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Visoki deželni zbor! Na Bledu se je ustanovilo društvo, katero ima po pravilih, od vlade že potrjenih,

namen, da napravi in vzdržuje letoviško zgradbo in park na Bledu. Sedež tega društva je na Bledu in član more postati vsakdo, ki vplača v društveno blagajnico delež v znesku 100 gld. To društvo je že nabralo, kakor se razvidi iz nabiralne pole, 9500 gld. in kupilo je dve parceli tik jezera, kjer bode napravilo park in večji paviljon, da se bodo tam shajali gostje tega letovišča in zdravišča. Zemljišče, katero se je kupilo, stalo je 8000 gld., zgradba pa bode stala 20 do 25.000 gld. V svoji prošnji navaja odbor letoviškega društva, da je tako podjetje ne le koristno samo za Bled, marveč za celo deželo Kranjsko, ker pohaja na Bled vsako leto povprečno 1200 tujcev, ki dajejo domačemu prebivalstvu lep zaslužek, pa tudi drugim delom kranjske dežele, kamorkoli pridejo ti tujci. Da se pomnoži prihod tujcev in da se le-ti pridrže dalj časa na Bledu, treba jim je napraviti družbinskega središča, katerega so dosihdob hitro pogrešali. Komur je Bled znan, ta ve, da so tam razne gostilnice, ki imajo park in paviljon, da so pa gostje ločeni in se ne morejo shajati v paviljonih, ker je tekmovalje krčmarjev tako, da v drugih gostilnicah ljudje niti jesti in piti ne dobivajo. Ker je pa park in paviljon skupen za vse goste, ki iščejo zdravja ali pa, ki se hočejo razveseljevati, tudi sploh silno potreben, da se razvije letovišče, treba je, da Bledu, ki je jedino svetovno znano letovišče v naši deželi, pomagamo k napravi, katera bode velike koristi in privabila še več tujcev. Ker bode stroškov vsega skupaj 35 do 40.000 gld. in ker ni upati, da bi odbor letoviškega društva oddal toliko deležev, mislil je finančni odsek, da ima dežela dolžnost, priskočiti tej napravi, od katere ne bode samo Bled imel dobička, ampak tudi drugi kraji, mesto Ljubljansko in drugi kraji, kamor prihajajo tujci, in zaradi tega misli, da naj se iz deželnega zaklada dovoli primerna podpora za to podjetje.

Vender pa ne gre, kakor je povedano v prošnji, da bi deželni zbor pristopil kot društvenik, ker ima po nekem paragrafu v pravilih odbor letoviškega društva pravico, določiti eventualno višje letne doneske za one, ki imajo deleže. To bi bilo torej nekaj negotovega in zaradi tega bolje kaže, da se jedenkrat za vselej dovoli neka podpora, pa tako, da ne bi bila izgubljena, ako bi se društvo kedaj razšlo. Zaradi tega je mislil finančni odsek, da bi kazalo, ako se letoviškemu društvu dovoli podpora 3000 gld. za napravo potrebnega poslopja in nakup zemljišča za park, da se pa ob enem deželnemu odboru naroči, da skrbi za primerno zavarovanje te podpore za slučaj, če bi se društvo razšlo in zemljišče prodalo.

Nasvet finančnega odseka se torej glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Za napravo letovišča s primerno zgradbo in nakup zemljišča dovoljuje deželni zbor odboru letoviškega društva podporo 3000 gld., kateri se izplačajo, kedar bode zgradba zagotovljena.

Ko bi se društvo v smislu § 15. pravil razpustilo, mora se ta znesek deželi vrniti in deželnemu odboru se z ozirom na to naroča, da skrbi za primerno zavarovanje te podpore.»

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 10. točki dnevnega reda, to je:

10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Ignacija Gridla na Dunaji, da se mu izplača 756 gld. 36 kr. za več oddane teže železne konstrukcije pri zgradbi deželnega gledališča.

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Ignaz Gridl in Wien um Vergütung von 756 fl. 36 kr. für Mehrleistungen bei der Lieferung von Eisenconstruktionen beim Baue des Landestheaters.

Poročevalec Hribar:

Visoka zbornica! Firma Ignacij Gridl na Dunaji prevzela je železno-konstrukcijska dela pri novem gledališču. Proračunjena so bila na 76.505 kg teže, pokazalo se je pa, da je proračun napačen in firma je vsega skupaj dodala 79.206·3 kg, potemtakem več za 2701·3 kg. Ker se 1 kg računi po 28 kr., vidno je, da znaša vrednost te večje teže 756 gld. 36 kr. § 4. pogodbe, ki se je sklenila z dotično firmo, se glasi (bere — liest): »Wenn jedoch das wirkliche Gewicht das garantirte überschreiten sollte, ohne daß durch den Bauherrn Aenderungen veranlaßt worden sind, erwächst hiedurch dem Unternehmer kein Anspruch auf Mehrvergütung — dagegen wird das mehr als 5% Mindergewicht in Abrechnung gebracht.«

Po tem paragrafu nima firma nikake pravice do povračila za več dodano težo. Vender se je firma obrnila do deželnega odbora, da bi se jej znesek, kateri odpade na večjo dodano težo 2701·3 kg izplačal ter navaja v svoji prošnji, da je splošni trgovinski usus, da se pri tako velikih delih dovoljuje 5% toleranca in se sklicuje tudi na to, da je vsa dela izvršila kar najsolidneje. Dasi deželni odbor priznava, da so dela res jako solidno zvršena, odbil je vender z ozirom na jasni obseg § 4. dotične pogodbe prošnjo Ignacija Gridla. Zaradi tega se je pa ta firma obrnila do visokega deželnega zbora in prosi isto, kar je prosila poprej pri deželnem odboru.

Finančni odsek se je posvetoval o tej prošnji in prišel do zaključka, da je stal deželni odbor na pravem stališču, ker v istini ni povoda, da bi se izdalo 756 gld. 36 kr. z ozirom na tako jasno določbo dotične pogodbe in stavlja vsled tega predlog:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Preko prošnje Ig. Gridla na Dunaji za poplačilo več dodane teže 2701·3 kg pri prevzetih železno-konstrukcijskih delih v novem gledališču prestopi se na dnevni red.»

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k daljni točki, to je:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstev občine Črni vrh in Polhovigradec za podporo za zgradbo ceste iz Polhovagradca v Črni vrh.

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeindeämter von Schwarzenberg und Billichgraz um Subvention zur Herstellung der Straße von Billichgraz nach Schwarzenberg.

Poročevalec dr. vitez Bleiweis-Trsteniški:

Visoki deželni zbor! Županstvi občin Polhovigradec in Črni vrh obrnili ste se do visokega deželnega zbora s prošnjo, da bi se zopet dala podpora za zgradbo občinske ceste iz Polhovagradca v Črni vrh. S to zadevo se je visoki deželni zbor že dvakrat pečal, in sicer prvič leta 1889., ko se je sklenila podpora 250 gld. v ta namen, da se za zgradbo dotične ceste napravijo potrebni načrti. V lanskem zasedanju so se občine zopet obrnile do visokega zbora s prošnjo za večjo podporo, ker so bili načrti že izdelani in troški proračunjeni na 5028 gld. Visoki deželni zbor je lanskega leta sklenil, da se deželni odbor pooblašča, da nakloni dotičnim občinam primerno podporo in eventualno neobrestno posojilo in res je dal deželni odbor v svrhu zgradbe te ceste 1000 gld. podpore in 1000 gld. neobrestnega posojila, katero se ima vrniti leta 1891. in 1892.

V letošnjih prošnjah se navaja, da so se vsled omenjene podpore dogotovili mostovi, da pa drugi deli ceste še vedno čakajo na rešitev. Posebno občina Črni vrh poudarja, da je izolirana od celega sveta, da občeje le po stezah, katere so pa vsled preplavljenja dostikrat tudi neporabljive, ona pa mora vender dokladati za zgradbo okrajne ceste in omenja dalje, da od okrožnega zdravnika nima nobene koristi, ker so zveze tako slabe. Sploh je občina v tako slabem položaju, da je trdno uverjena, da se je bode visoki deželni zbor usmilil in brez obotavljanja potrebno ukrenil, da se iz mape Ljubljanske okolice brž ko mogoče izbriše ta madež, ki izvestno ni v čast 19. stoletju.

Ravno tako dokaže tudi županstvo v Polhovemgradu, kako silno potrebna je omenjena občinska cesta in da ste dotični občini tako majhni in ubogi, da nikakor niste v stanju te občinske ceste napraviti iz lastnih sredstev.

Finančni odsek je uvaževal, da ste občini, posebno Črni vrh, res izolirani od celega sveta, da nimate nikakih dobrot od okraja in z ozirom na vse to nasvetuje precej visoko podporo, ker bode le tako mogoče, izdelati potrebno cesto.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Občinam Polhovigradec-Črni vrh nakloni se v izvršitev zgradbe občinske ceste od Polhovegradca v Črni vrh po Boženski soteski podpora v znesku 600 gld. iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Točka 12. dnevnega reda je:

12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva na Trati za uvrstitev občinske ceste od Trate do meje Št. Joške občine med okrajne ceste in za podporo.

12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes von Trata um Einreihung der von Trata bis zur Grenze der Gemeinde St. Jodozi führenden Gemeindestraße in die Kategorie der Bezirksstraßen und um Subvention.

Poročevalec Kavčič:

Visoki zbor! Županstvo občine Trata prosi, da bi visoki deželni zbor dovolil primerno podporo iz deželnega zaklada za napravo potrebnega načrta in proračuna za popravo občinske ceste od Trate skozi Lučne do meje Št. Joške občine ter da naj se ta cesta uvrsti mej okrajne ceste. To prošnjo prosilci podpirajo se sledečimi razlogi (bere — liest):

«1.) Posestniki iz župnije Lučne kakor i ostali občani, bivajoči od tu do deželne ceste na Trati, plačujemo letne doneske, odnosno cestne priklade, od katerega bremena pa nimamo nobene koristi; kajti vsa vozna pota po celi župniji in dalje do Trate si moramo sami popravljati in vzdrževati.

2.) Mi imamo edini dohodek od živinoreje, koristi od svojih velikih in lepih gozdov, kakor je «Zala» in drugi, pa nimamo, ker je vožarina do Logateca vsled slabih voznih poti sila velika v primeri vrednosti lesa.

3.) Tudi sadje nam skoro nobene koristi ne do naša, ker po tako slabih potah kakor so naše, se sveže sadje ne da izvažati, toraj tudi ne iztržiti.

4.) Vse potrebno kar kupujemo ter uvažamo, stane nas navadno še enkrat toliko kakor je kupna cena, čemur je vse vzrok ravno slaba vozna pot, koja proizvoduje visoko vožarino.»

Naposled pravijo prosilci, da so slaba vozna pota kriva veliki revščini, koja tam kraljuje, kjer les in sadje, koje bi poleg živinoreje gotovo lepi dohodek donášalo, nima nobene vrednosti, ker, kakor rečeno, se po silno slabih potah izvažati ne dá, ter da kljub veliki marljivosti in varčnosti tamošnje ljudstvo ne more v svojem rojstnem kraju izhajati, nego primorano je, iskati si kruha v daljni tujini, većinoma v Ameriki.

Končno prosijo, da naj visoki deželni zbor vojvodine Kranjske blagovoli dovoliti primerno svoto iz deželnega zaklada za napravo imenovanega načrta in proračuna.

Gospodarski odsek še sicer ni izrekel, da ta prošnja ni opravičena, ali ipak se ni mogel odločiti, da bi jo visoki zbornici v sprejem priporočal. Tej prošnji je mogoče le deloma vstreči, kajti dokler ni predložen potreben dotični proračun in načrt, se ne more vedeti, koliko bode ta izvršitev stala, toraj se ne dá določiti primerno svoto kot podporo. Treba je toraj v prvi vrsti napraviti načrt in proračun.

Ker so pa prosilci, to je tamošnji občanje, većinoma bolj ubožni posestniki, ne dá se misliti, da bi ti iz svojega žepa plačali inženirja, koji bi jim napravil načrt in proračun za to progo. Tako pa tudi cestni odbor v Škofji Loki tega prevzeti ne more, ker vsled letošnjega proračuna potreboval bode ta za vzdržavanje cest 5241 gld. 70 kr., toraj kljub 15% nakladi imel bode primanjkljaja 1787 gld. 29 kr.

Gospodarski odsek nasvetuje toraj:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja izroča se deželnemu odboru z naročilom, naj potrebno ukrene, da se načrt preložitve napominane ceste napravi ter da poroča in stavi predlog o tej zadevi v prihodnjem zasedanju.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Točka 13. dnevnega reda je:

13. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva pri sv. Joštu za uvrstitev občinske ceste od Verzdence do meje občine Trata med okrajne ceste in za podporo.

13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes St. Jošt um Einreihung der Gemeindestraße von Schönbrunn bis zur Grenze der Gemeinde Trata in die Kategorie der Bezirksstraßen und um Subvention.

Poročevalec Kavčič:

Visoki zbor! Občina St. Jošt prosi, da se občinska pot od Verzdence do meje občine Trata uvrsti mej okrajne ceste, ter da se dovoli primerna podpora iz deželne zaklada za popravilo te ceste.

Že leta 1889. so občine St. Jošt, Horjul in Trata predložile deželnemu odboru utemeljeno prošnjo, da naj bi ta potrebno ukrenil, da bi se občinska pot, držeča od okrajne ceste v Verzdenci čez občino Horjul, St. Jošt do Trate, kjer pride zopet na deželno cesto, potrebno in primerno popravila ter uvrsti mej okrajne ceste.

Deželni odbor je vsled te prošnje naročil nadinženirju Witschl-u, da naj ta z načelnikom cestnega odbora vrhniškega napravi ogled na lieu mesta ter da naj poroča o uspehu tega ogleda.

Po izvršitvi tega naročila poročal je nadinženir Witschl deželnemu odboru, da je občina St. Jošt vezana na edino občinsko pot, koja vodi na eno stran v Verzdenec, na drugo stran pa skozi Lučno do Trate, da pa je ta pot jako slabo izpeljana in poleg tega v silo slabem stanu. Na tej poti nahajajo se namreč silno strmi klanci, po katerih se le s silno težavo voziti da, v dolini pod St. Joštam pa potok Malavoda ob deževju pot preplavlja ter silno poškoduje. Posestniki St. Joške občine so torej, kar se tiče prometa, v jako neugodnih ali celo žalostnih razmerah. Nadinženir Witschl priporočal je torej, da naj bi se ta pot popravila, to je, strmi klanci prelože, cestišče pa razširi najmanj na štiri metre. Ker pa ta občinska pot veže več selišč, ter dela zvezo dveh sodniških, odnosno cestnih okrajev, ima torej popolnoma one lastnosti, kakoršne jih morajo imeti one pota, koje se uvrščajo mej okrajne ceste. Deželni odbor je torej na podlagi teh danih mu poročil predlagal, da naj deželni zbor dovoli vrhniškemu cestnemu odboru 200 gld. za napravo tehniškega operata za cesto, koja se začne v Verzdencu, ter drži skozi občino St. Jošt do občinske meje Trata.

Slavni deželni zbor je v seji dne 15. novembra leta 1889. temu nasvetu pritrdil, in tako je cestni odbor s pomočjo podpore v znesku 200 gld. pustil napraviti po inženirju Hilbertu načrt in proračun, koji leži častitim gospodom te visoke zbornice tukaj v razgled.

Tudi inženir Hilbert navaja v svojem tehničnem poročilu enake razloge kakor nadinženir Witschl, ter se izreka, da je v istini nujno potrebno, to pot popraviti, odnosno predelati.

Gospodarski odsek se pa kljubu vsem tem poročilom ni mogel odločiti, da bi stavil primeren predlog visoki zbornici, da bi se dalo cestnemu odboru na Vrhniki primerno podporo za izvršitev ceste od Verzdence do občinske meje Trata ter da bi se ta uvrstila mej okrajne ceste.

Treba je torej v tej zadevi še nekaterih pojasnil, kajti cestni odbor Vrhniški, kateri mora vsled cestnega zakona tudi svoje mnenje v tej zadevi izreči, ni tega dosihmal še storil.

Tako se pa gospodarskemu odseku tudi nič kaj ne dopade svota, navedena v proračunu, zadevajoč napravo te ceste, katera znaša 38.989 gld. 5 kr. Ta svota v primeri dolžine te poti je jako velika. Cela dolgost znaša namreč 6820 metrov, torej pride meter na 5 gld. 72 kr. Mogoče je torej, da bi se dalo posestnikom občin St. Jošt in Verzdence na kak drugi način in veliko cenejši opomoči. Morda bi bilo dobro ozirati se na novo cesto iz Logateca v Rovte in dalje v Žeri, katera bode šla mej Sv. Tremi Kralji in Smrečjem. Iz St. Jošta kakor tudi iz Lučne do Smrečja, odnosno do nove imenovane deželne ceste, je pa jako blizo in zveza kaj lahko mogoča, kar bi gotovo se dalo izpeljati veliko ceneje in bolj ugodno za dotične prebivalce, kakor pa če bi se načrt inženirja Hilberta izpeljal.

Prosilci naglašajo tudi, da v svojih gozdih imajo mnogo lesa, katerega bi zamogli izvažati, ako bi imeli dobro cesto. No in les bodo gotovo izvažali v Trst ali Reko, torej jim bode gotovo ustrezno, ako se jim z novo cesto opomore, da pridejo laglje in hitrejša do železnice ali kolodvora, kateri je v njih bližini naj bližje Trsta ali Reki in to je gotovo Logatec.

To je torej tako važno, da se mora na to ozirati ter to neizogibno v poštev jemati, na kar gospodarski odsek dotične faktorje posebno opozarja.

Oziraje se torej na vse te razloge, nasvetuje gospodarski odsek:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja občine St. Jošt se izroča deželnemu odboru z naročilom, da to stvar natančno preiskuje in v prihodnjem zasedanju o tem poroča ter stavi primerne nasvete.»

Poslanec Povše:

Prosim besede! Visoka zbornica! Naslanjam se na besede, katere je rabil častiti gospod poročevalec o prošnji občine črnovrške, ki je rekel, da je občina Črni Vrh nekako pokrajina, ločena od vsega sveta. Tudi o občini Šentjoški se more isto trditi. Kot hribovska občina je jako razširjena ter ima mnogo troškov in truda za vzdržavanje občinskih cest.

Pač pa mora tri ure oddaljeno okrajno cesto nasipati, katere nikdar ne rabi in je ne vidijo drugače občani, kakor kadar imajo na njej tlako vršiti.

Vsled pomanjkanja dobrih cest le malo skupijo za les in sadje, ni čuda, da se je v tako slabih časih ljudij lotila obupnost ter da si iščejo kruha v daljnem svetu!

Velikega pomena bi bila torej dobra cesta do Verzdence in na oni strani do Trate za to občino, kateri bi se po dobro urejeni okrajni cesti še le odprl promet in uspešna izvoznja pridelkov. Pa le tako bode ondornim gospodarjem in kmetovalcem omogočeno, da bodo mogli vstrajati v teh slabih časih na kmetijah ter da se zabrani izseljevanje tega dobrega in pridnega ljudstva iz domovine v daljni, tuji, nepoznati svet.

Kar se tiče načrtov, zdi se mi proračun mnogo previsok, ker znača potrebnost za komaj 6 1/2 km dolgo cesto nič manj nego 38.000 gld. Ne bodem se spuščal v podrobnosti, omenil bi le, da se najdejo včasih projektanti, ki niso večji tehniki, pa napravljajo izvrstne načrte. Tako mi je posebno iz Goriškega znano, da so se načrti za velikanska cestna podjetja zvršili po empirično izkušenih možeh in ravno zaradi tega je prečistiti naš gospod deželni predsednik na Goriškem v najblažjem spominu, ker se je z malimi troški ogromno veliko storilo, da so se prebivalcem odprle nove in dobre zveze, po katerih zamorejo sedaj občevati s svetom.

Gledé prošnje občine Šentjoške izrazil se je gospod deželni nadinženir Witschl, mož, ki je v cestnih zadevah naše dežele jako vešč in izkušen in ki je vso cesto pregledal, s toplimi besedami mirno in trezno, da je neobhodno potrebno, to cesto izdelati.

Ker so načrti že izdelani in ker je ta cestna uravnavna za ondotno občino tako potrebna, kakor ribi voda, prosim, da se deželni odbor potruži, vse potrebno brez odloga pripraviti in dotične obravnave z okrajnim cestnim odborom dognati, ter da pošlje gospoda deželnega nadinženirja, da pregleda načrt in ga kolikor mogoče zniža, tako da bode mogoče zmagati to delo, ter da že v prihodnjem zasedanju predloži dogotovljen načrt, na katerega podlagi bode mogoče vravnati to cesto, s tem pa uslišati prošnjo občine Šentjoške.

Kar pa zadeva mnenje gospoda poročevalca, da naj deželni odbor poizveduje, ali bi ne kazalo bolje, da se Šentjošt zveže z novo cesto skozi Rovte-Žire z železniško postajo Logatec, moram izjaviti, da sem že sam poizvedel in dobil ravnokar odgovor, da bi taka zveza ne ugajala tej občini, ki želi imeti dobro zvezo skozi Verzenec in na oni strani proti Trati.

Prosim torej, da bi deželni odbor pospeševal to zadevo in dal preiskati, kako bi se dali troški znižati, in da v prihodnjem letu stavi svoje nasvete.

(Odobranje na levi. — Beifall links.)

Poročevalec Kavčič:

Ker častiti gospod predgovornik ni ugovarjal predlogu upravnega odseka, tudi jaz nimam ničesar omenjati in le še enkrat toplo priporočam predlog.

Deželni glavar:

Bodemo torej glasovali, in prosim gospode, kateri pritrdé predlogu upravnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in prestopimo k 14. točki dnevnega reda, to je:

14. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji učiteljeve udove Ane Malenšek za podaljšanje dosedanje miloščine.

14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Lehrerswitwe Anna Malenšek um Verlängerung der bisherigen Gnadengabe.

Poročevalec Klun:

Visoki zbor! Ana Malenšek je udova učitelja Alojzija Malenška, ki je na Raki služboval okoli 35 let, ker pa on po sedaj veljavnem šolskem zakonu ni imel pravice do pokojnine, dobil je samo miloščino, in ravno tako je po njegovi smrti dobila njegova udova le miloščino 100 gld. za tri leta. Ta tri leta sedaj potekó in ona prosi, da naj se jej ta miloščina podaljša na daljna tri leta. Županstvo in gospod župnik na Raki podpirata prošnjo, ker je prosilka stara že 70 let, vedno bolehná in popolnoma brez premoženja, torej še veliko bolj potrebna, kakor pred tremi leti.

Zatorej nasvetujem v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Učiteljevi udovi Ani Malenšek se miloščina letnih 100 gld. podaljša za tri leta, namreč za l. 1893., 1894. in 1895.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 15. točki dnevnega reda, to je:

15. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji učiteljeve udove Filomene Vidmar za podaljšanje in povečanje miloščine.

15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Lehrerswitwe Filomena Vidmar um Verlängerung und Erhöhung der Gnadengabe.

Poročevalec Klun:

Filomena Vidmar je udova po učitelju Vincenciji Vidmarji, kateri je služil na meščanski šoli v Krškem. Služil je pa komaj dve leti, ko ga je smrt pobrala in zaradi tega njegova udova nima nobene pravice do pokojnine in odgojnine za svoja dva otroka. Visoki deželni zbor ji je pa vendar podelil miloščino letnih 100 gld., in sicer, kakor po navadi v takih slučajih, na tri leta. Sedaj ta doba poteče in finančni odsek je z ozirom na revne razmere te udove sklenil, priporočati visokemu zboru, da se ji podaljša miloščina zopet za tri leta, namreč za leto 1893., 1894. in 1895. Ob enem pa je udova prosila, da bi se ji miloščina nekoliko povišala, ker za svoja otroka ne dobiva nobene odgojnine; finančni odsek je z ozirom na jako revno stanje te udove, ki od nikjer ne dobiva nobene podpore, sklenil, priporočati visokemu zboru, da naj ji poviša

miloščino za 20 gld., tako, da bi miloščina od 1. januarja 1893. naprej znašala letnih 120 gld.

Nasvetujem torej v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Učiteljevi udovi Filomeni Vidmar se miloščina podaljša za tri leta, namreč 1893, 1894 in 1895, in pričenši s 1. januarjem 1893 od 100 gld. povikša na letnih 120 gld.»

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

16. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji učiteljeve sirote Marije Novak za podaljšanje dosedanje miloščine.

16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Lehrerswaife Maria Novak um Verlängerung der bisherigen Gnadengabe.

Poročevalec Klun:

Prošnja za podaljšanje miloščine došla je visokemu zboru tudi od učiteljske sirote Marije Novak, kateri se je pred tremi leti dovolila miloščina letnih 50 gld. Prosilka je vedno boleha, gnjijejo ji namreč kosti, kakor je razvidno iz zdravniškega spričevala; finančni odsek je uvidel potrebo te sirote ter je sklenil, priporočati visokemu zboru:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Učiteljevi siroti Mariji Novak se miloščina letnih 50 gld. podaljša za tri leta, to je 1893, 1894 in 1895.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti

(Obvelja. — Angenommen.)

Točka 17. je:

17. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajnega šolskega sveta okolice Ljubljanske, oziroma Helene Weber, za odgojnino njeni unukinji učiteljevi siroti Franciški Weber.

17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirkschulrathes Umgebung Laibach, respective der Helena Weber, um einen Erziehungsbeitrag für ihre Nichte, der Lehrerswaife Francisca Weber.

Poročevalec Klun:

Poročati mi je še o prošnji c. kr. okrajnega šolskega sveta okolice ljubljanske, oziroma o prošnji Helene Weber, da bi se njeni unukinji Franciški Weber dovolila odgojnina. Učitelj Karl Weber je bil l. 1884. definitivno nastavljen v Hotederšici; potem pa je bil prestavljen v Pirniče, kjer je čez dobrih pet let umrl, zapustivši mladoletno hčerko, kateri je kmalo umrla tudi mati. Tako da je sedaj brez očeta in matere. Stari oče in stara mati sta vzela otroka k sebi, pa ta dva tudi nimata ničesar. Stari Weber je bil sicer tudi učitelj, pa s tako malo plačo, da dobiva sedaj le miloščino 100 gld. na leto. On torej ne more skrbeti za unukinjo, kateri oče in mati nista zapustila nobenega imetja ali premoženja. Hčerka je dobila po smrti očetovi 130 gld. odpravnine, katera se je vplačala pri mestnem delegovanem sodišči v Ljubljani, konduktnega kvartala pa ni dobila, ker ni bilo izkazano, da je njen oče umrl popolnoma brez premoženja. Njena stara mati Helena in njen varuh sta se obrnila do okrajnega šolskega sveta ljubljanske okolice s prošnjo, naj po deželnem šolskem svetu za Franciško Weber izposluje kako milostno odgojnino. Finančni odsek je priznal po vseh teh okoliščinah, da se mora za to siroto skrbeti, dokler si sama ne more kaj prislužiti. Ali ker je njen oče služil le pet let in nekoliko mesecev, njegova hčerka nima postavne pravice do odgojnine; zaradi tega je sodil finančni odsek, da bi ne bilo prav, če bi se naredil prejudic s tem, da bi se jej odgojnina dala iz normalnošolskega zaklada, pač pa je mislil, da se ta sirota ne sme pustiti brez vsake podpore, in da naj bi se jej naklonila ustanova za sirote, katere ima podeljevati deželni odbor.

Zaradi tega je sklenil predlagati sledeče:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja Helene Weber za odgojnino njeni unukinji učiteljevi siroti Franciški Weber se izroča deželnemu odboru z naročilom, da naj omenjeni siroti podeli sirotinsko ustanovo.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ker mi je gospod poslanec dr. Tavčar, ki ima poročati o 18. točki dnevnega reda, naznanil, da se čuti nekoliko bolnega in je ostavil zborovanje, odstavljam

to točko z dnevnega reda današnje seje, kakor tudi točki 19. in 20., katere bodo prišle na vrsto v prihodnji seji.

Gospod poslanec Kersnik se je oglasil k besedi.

Poslanec Kersnik:

Upravnemu odseku se je zadnjič izročil § 5. letnega poročila. Ker spada marg. št. 13. tega paragrafa v področje finančnega odseka, predlagam, da se ta številka izroči finančnemu odseku.

Deželni glavar:

Ali ni ugovora?

(Nihče ne ugovarja. — Wird kein Widerspruch erhoben.)

Izročam torej marg. št. 13. § 5. letnega poročila finančnemu odseku.

Prihodnja seja bode v torek 22. t. m. ob 10. uri dopoldne, in sicer s sledečim dnevnim redom:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Finančni odsek ima sejo sedaj po zborovanji, in v ponedeljek ob 10. uri dopoldne.

Sklepam sejo.

Konec seje ob 12. uri 15 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 12 Uhr 15 Minuten Nachmittag.